

Examen VMBO-GL en TL

2015

tijdvak 2
dinsdag 16 juni
13.30 - 15.30 uur

aardrijkskunde CSE GL en TL

Achter het correctievoorschrift is een aanvulling op het correctievoorschrift opgenomen.

Dit examen bestaat uit 45 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 60 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

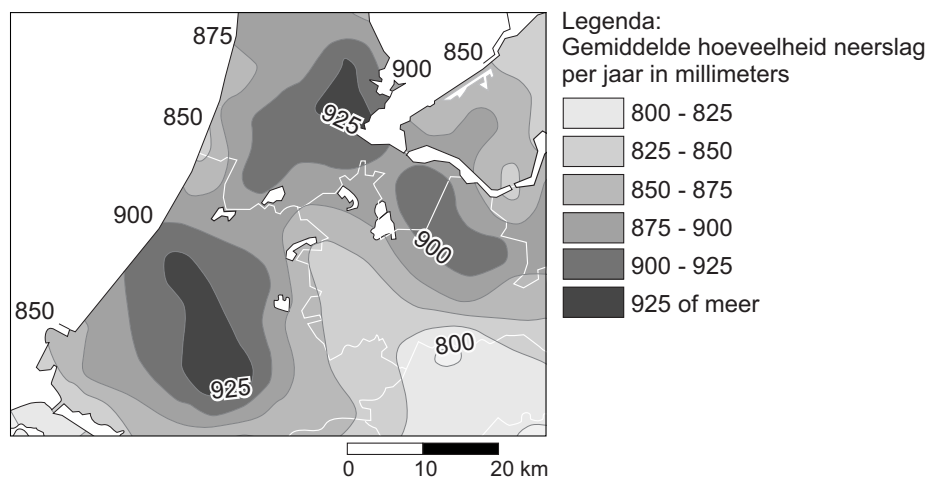
Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Weer en klimaat

bron 1

Gemiddelde jaarlijkse neerslag in een deel van Nederland, 1981 – 2010

- 1p 1 Bron 1 gaat over de gemiddelde jaarlijkse neerslag in een deel van Nederland van 1981 – 2010. In steden is het gemiddeld warmer dan op het platteland.
→ Geef de verklaring waarom meer warmte in steden leidt tot meer neerslag in en om die steden.

bron 2

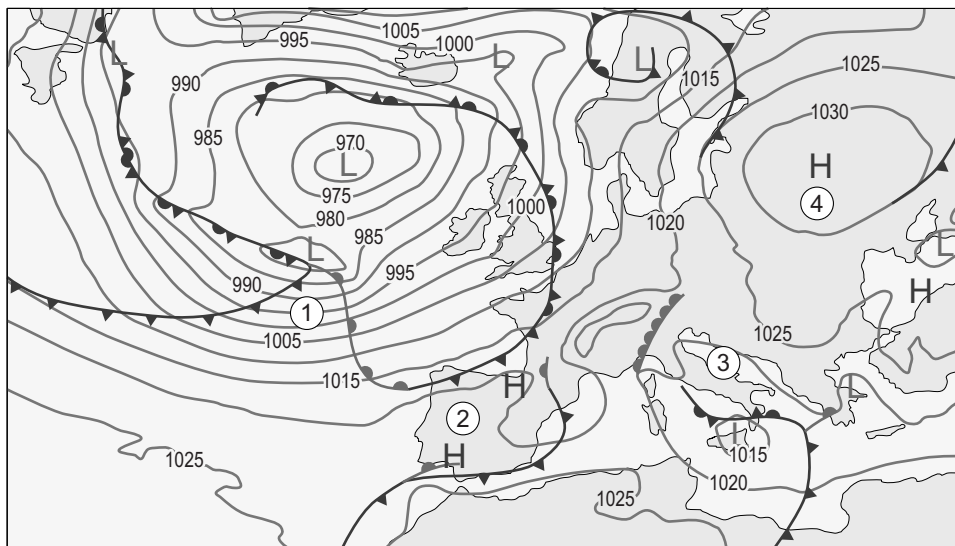
Beachvolleybal

- 1p 2 Het volleybalteam van Janny en Samira gaat in juli een week naar Barcelona in Spanje voor een beachvolleybaltoernooi. Met welke natuurlijke elementen moeten de volleybalsters, in vergelijking met Nederland, rekening houden als ze gaan sporten op het strand in Barcelona?
- A gelijke zonkracht en gelijke uv-straling als in Nederland
  - B hogere zonkracht en hogere uv-straling dan in Nederland
  - C hogere zonkracht en lagere uv-straling dan in Nederland
  - D lagere zonkracht en lagere uv-straling dan in Nederland

bron 3

Weerkaart, luchtdruk Europa, 1 januari 2014

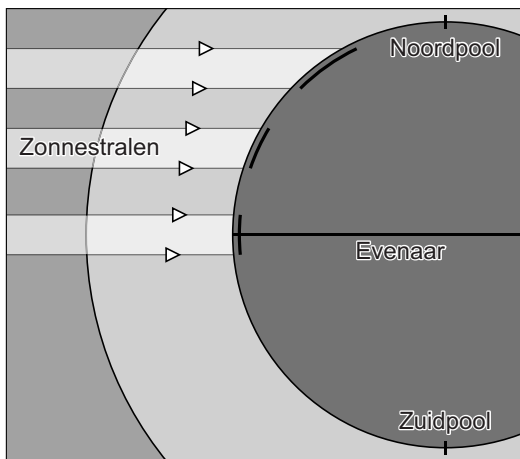
Legenda:

▲ koudefront   ◐ warmtefront   -1020- luchtdruk   L lagedrukgebied   H hogedrukgebied

- 1p 3 Bij welk cijfer in bron 3 is de windkracht het hoogst?
- A bij cijfer 1
  - B bij cijfer 2
  - C bij cijfer 3
  - D bij cijfer 4

bron 4

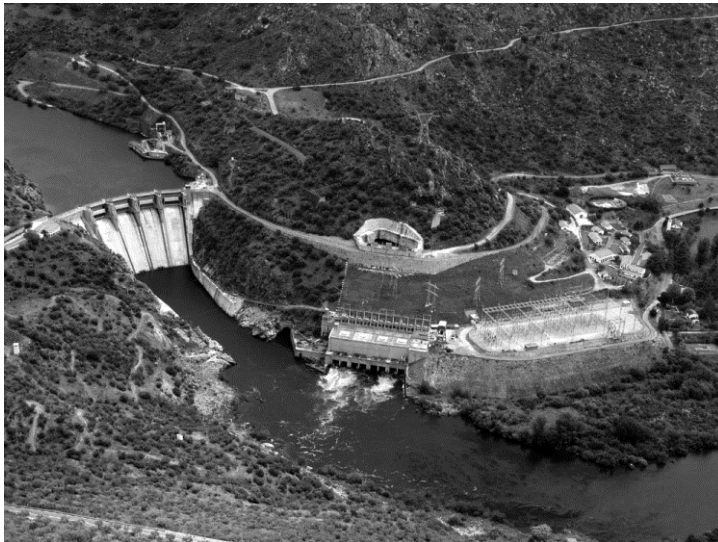
De invalshoek van de zonnestralen op aarde

- 2p 4 Spanje ligt op lagere breedte dan Nederland.
→ Geef met behulp van bron 4 nog twee oorzaken waardoor Spanje een warmer klimaat heeft dan Nederland.

bron 5

De Aldeadáviladam op de grens tussen Spanje en Portugal in de rivier de Douro

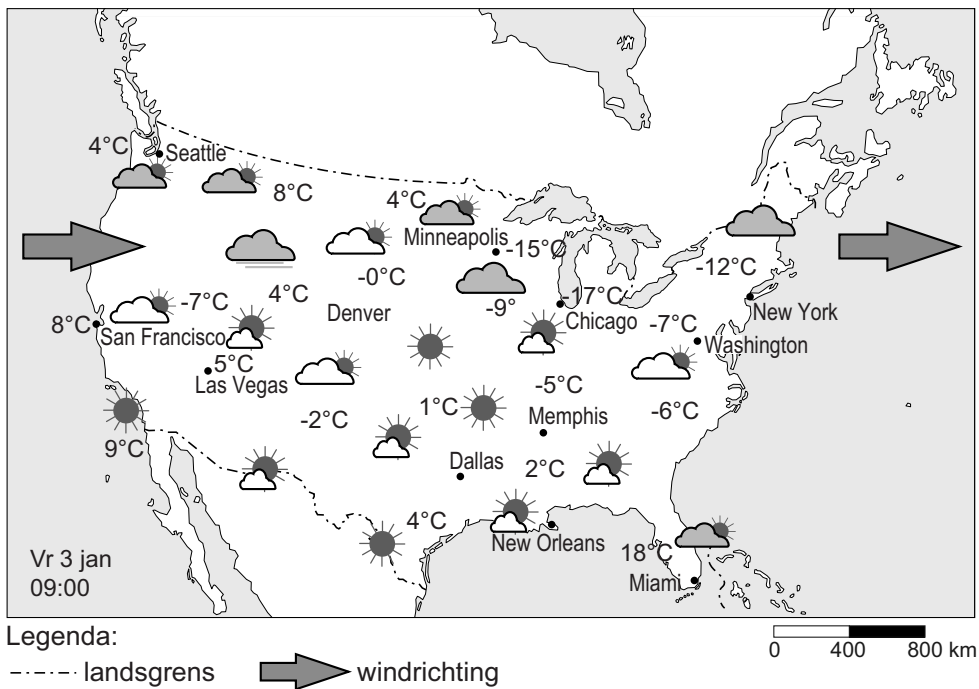

- 1p 5 Stuwdammen worden onder andere gebouwd om elektriciteit op te wekken.
→ Op welke wijze draagt deze vorm van elektriciteitsopwekking bij aan het verminderen van het versterkte broeikaseffect?

- 1p 6 Over weer en klimaat worden vier uitspraken gedaan.
Uitspraak 1: In een hogedrukgebied daalt de lucht.
Uitspraak 2: Wind verplaatst zich van een hogedrukgebied naar een lagedrukgebied.
Uitspraak 3: Door de draaiing van de aarde heeft de wind op het noordelijk halfrond een afwijking naar rechts.
Uitspraak 4: In een hogedrukgebied valt meer neerslag dan in een lagedrukgebied.
Wat is juist?
A Alleen uitspraak 1 en 2 zijn juist.
B Alleen uitspraak 2 en 3 zijn juist.
C Alleen uitspraak 1, 2 en 3 zijn juist.
D Alle vier de uitspraken zijn juist.
- 1p 7 De overheid in de Verenigde Staten wil het versterkte broeikaseffect aanpakken. Daarom gaat de overheid subsidie geven om de opwekking van duurzame energie te bevorderen.
→ Geef nog een maatregel die de overheid kan nemen om het versterkte broeikaseffect aan te pakken.

bron 6

Weerkaart van de Verenigde Staten, 3 januari 2014

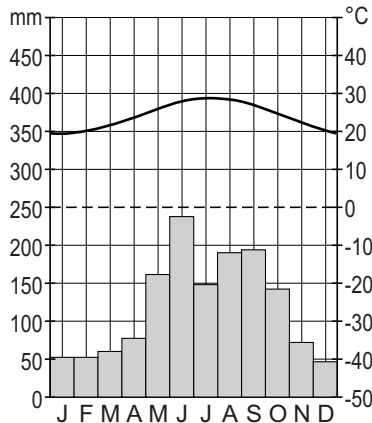

- 1p 8 De weerkaart van bron 6 toont het verschil in temperatuur tussen plaatsen aan de oostkust en de westkust van de Verenigde Staten. → Geef met behulp van bron 6 de oorzaak van het verschil in temperatuur tussen de oostkust en de westkust bij plaatsen op dezelfde breedte.

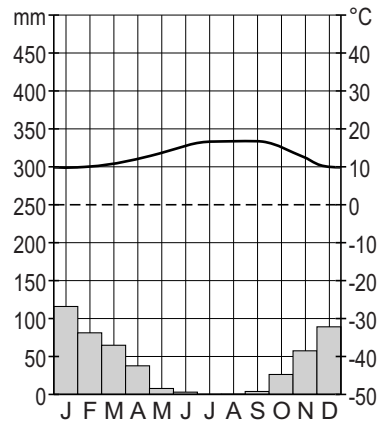
bron 7

Vier klimaatgrafieken van plaatsen in de Verenigde Staten

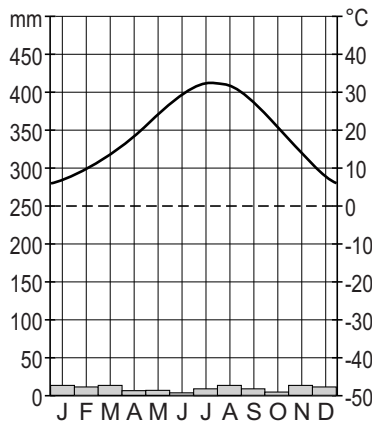
klimaatgrafiek 1

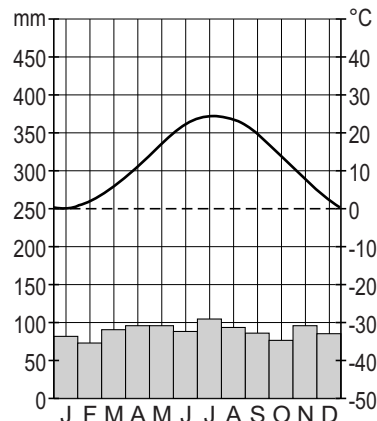
klimaatgrafiek 2

klimaatgrafiek 3

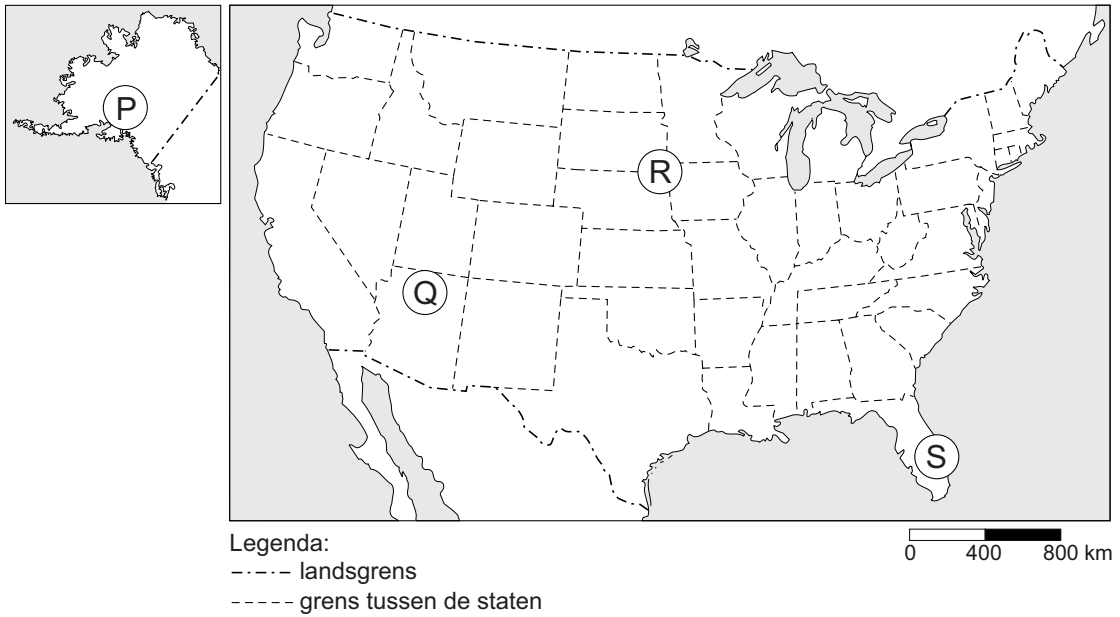

klimaatgrafiek 4

- 2p 9 De vier klimaatgrafieken in bron 7 zijn van de volgende steden in de Verenigde Staten, in alfabetische volgorde: Las Vegas, Miami, New York en San Francisco.
De ligging van deze steden is weergegeven in bron 6.
→ Neem de cijfers 1, 2, 3 en 4 van de klimaatgrafieken over op het antwoordblad en zet er de bijbehorende stad achter.
- 1p 10 Welk klimaat in de Verenigde Staten heeft het grootste verschil tussen zomertemperatuur en wintertemperatuur?
A het hooggebergteklimaat
B het landklimaat
C het mediterraan klimaat
D het toendraklimaat

bron 8
Verenigde Staten

bron 9
Landschappen en vegetatie in de Verenigde Staten

foto 1

foto 2

foto 3

foto 4

2p 11 Neem de letters P, Q, R en S uit de kaart van bron 8 over op het antwoordblad en zet het cijfer (1, 2, 3 of 4) van de bijbehorende foto van bron 9 erachter.

bron 10

De gemiddelde ecologische voetafdruk* in hectare per inwoner voor verschillende gebieden in de wereld, 2010, Living Planet Report (op basis van cijfers uit 2007)

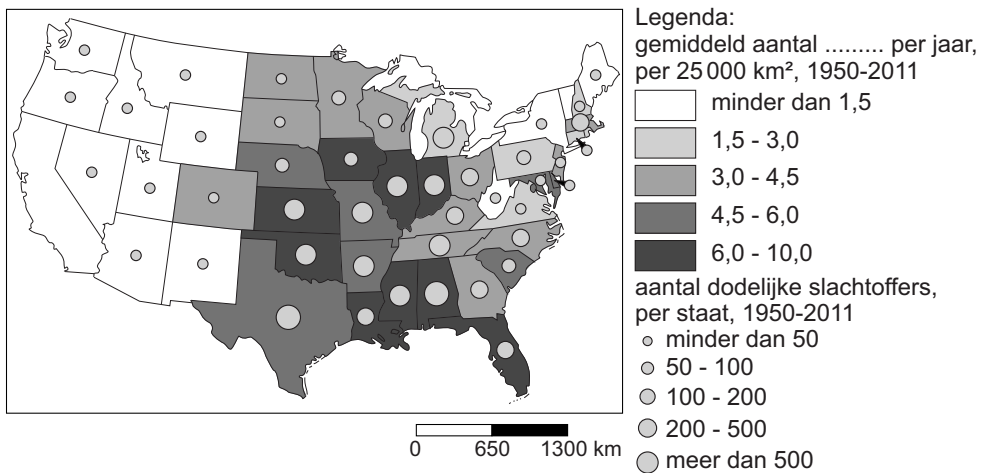
Gebied	Aantal hectare	Gebied	Aantal hectare
Afrika	1,8	Brazilië	2,9
Azië (aan Stille Oceaan)	1,8	China	1,6
Europese Unie	4,7	India	0,8
Midden-Oosten en Centraal-Azië	2,2	Nederland	4,4
Noord-Amerika	7,9	Spanje	...
Zuid-Amerika en Cariben	2,6	Verenigde Arabische Emiraten	11,9
Verenigde Staten	...	wereld	...

*De ecologische voetafdruk wordt uitgedrukt in hectare. Iedere bewoner mag gemiddeld zo'n 1,8 hectare innemen.

- 1p 12 In bron 10 is achter Spanje, Verenigde Staten en wereld de gemiddelde ecologische voetafdruk in hectare weggelaten. Achter welke letter staan de juiste gebieden onder de gemiddelde aantallen hectares ecologische voetafdruk per inwoner?

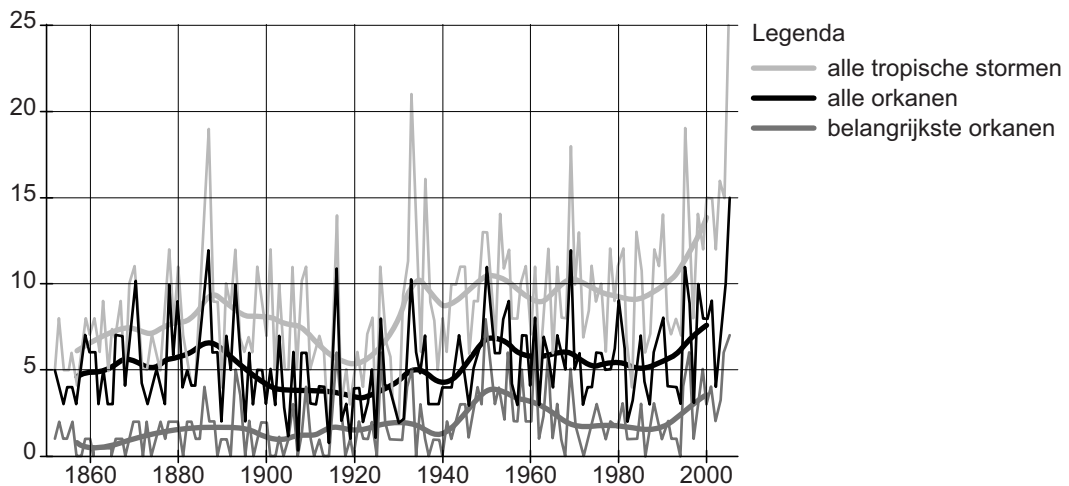
	2,7 hectare	4,7 hectare	9,6 hectare
A	Spanje	Verenigde Staten	wereld
B	Spanje	wereld	Verenigde Staten
C	Verenigde Staten	Spanje	wereld
D	Verenigde Staten	wereld	Spanje
E	wereld	Spanje	Verenigde Staten
F	wereld	Verenigde Staten	Spanje

bron 11
 Extreme weersomstandigheden

- 1p 13 In de Verenigde Staten komen vaak extreme weersomstandigheden voor. Over welke extreme weersomstandigheden in de Verenigde Staten gaat bron 11?
- A over overstromingen
  - B over orkanen
  - C over tornado's
  - D over sneeuwstormen

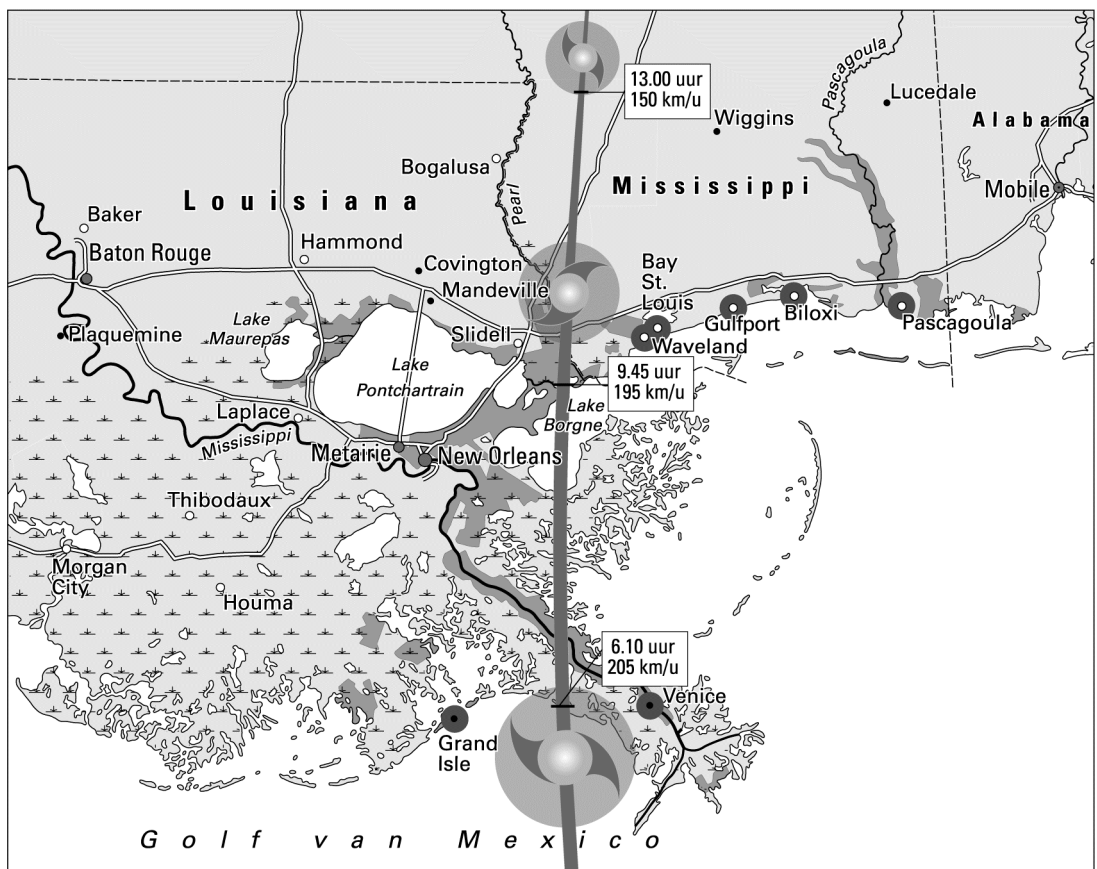
bron 12
 Aantal tropische stormen in het Noord-Atlantische Oceaangebied,
 1860 – 2000

- 1p **14** Twee leerlingen werken samen aan een praktische opdracht over tropische stormen. Ze doen ieder een uitspraak naar aanleiding van de grafiek uit bron 12.
- Paulien zegt: "Tussen 1860 en 2000 is het aantal tropische stormen per jaar toegenomen."
- Isa zegt: "Als de klimaatverandering doorzet, dan zal de kans op meer tropische stormen toenemen."
- Neem de namen Paulien en Isa over op het antwoordblad en zet erachter of hun uitspraak juist of onjuist is.

bron 13

Orkaan Katrina bedreigt de zuidkust van de Verenigde Staten

Legenda:

— baan van Katrina (29 augustus 2005)

■ overstroomd gebied

● • plaats

— rivier

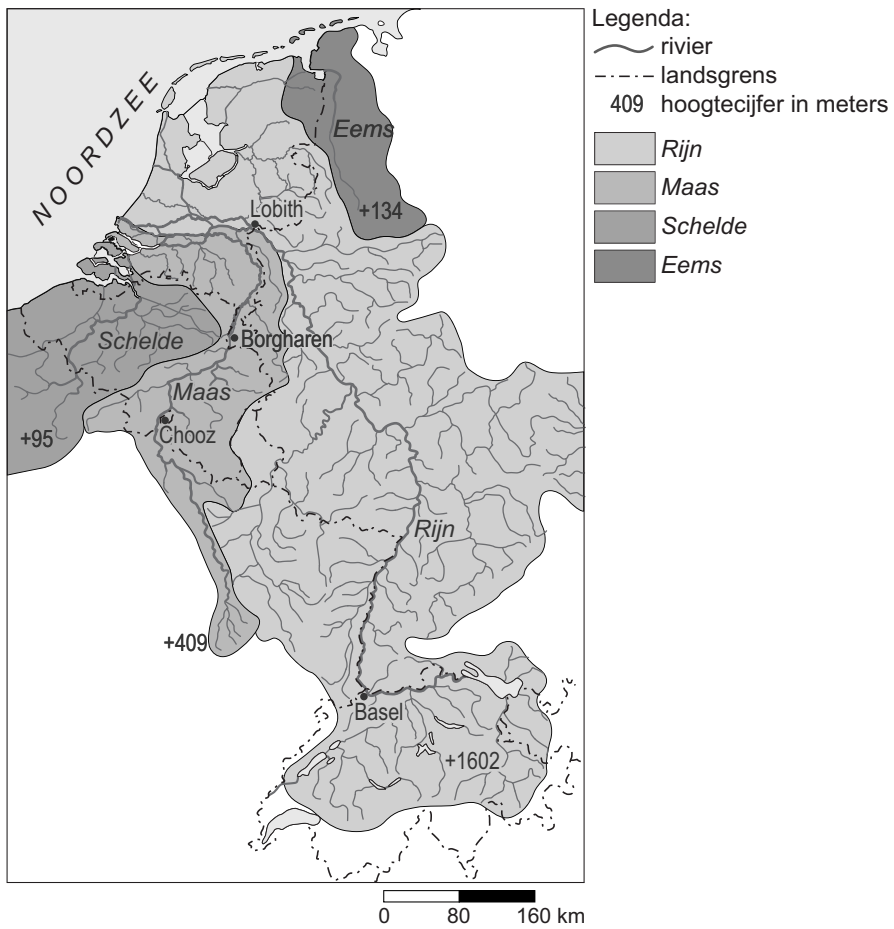
— hoofdwegen

— moeras

0 25 50 km

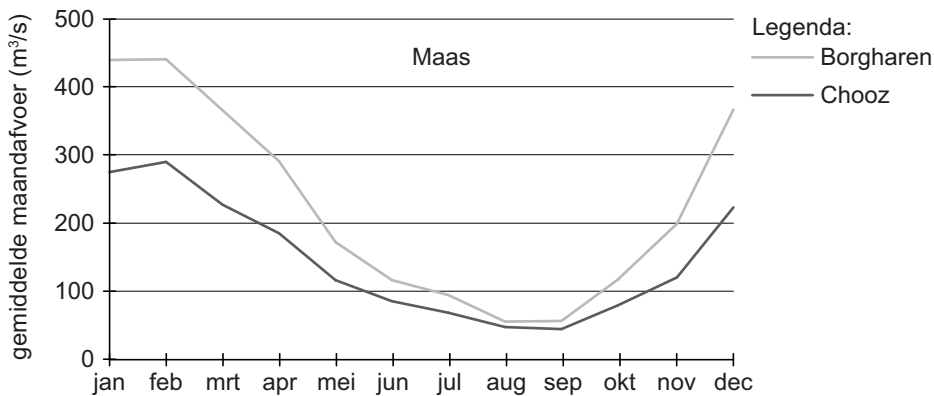
- 2p **15** Bekijk bron 13.
- Geef met behulp van bron 13 twee oorzaken waardoor de schade door orkaan Katrina in New Orleans veel groter was dan in Baton Rouge (ten noordwesten van New Orleans).

bron 14 Stroomgebieden van internationale rivieren

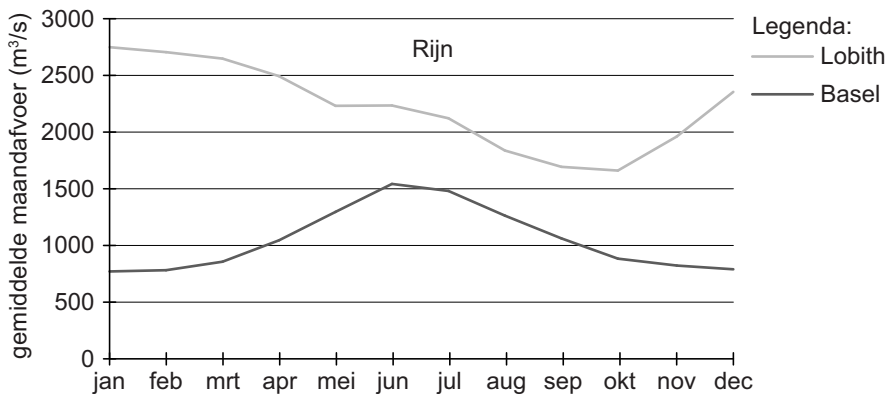
bron 15

Gemiddelde maandafvoer van de Maas

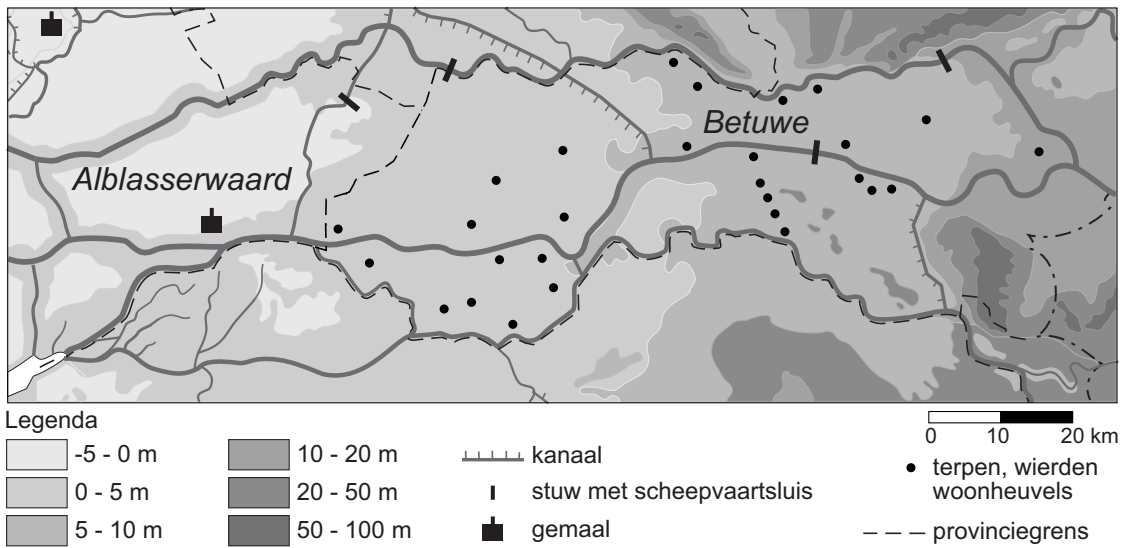
bron 16

Gemiddelde maandafvoer van de Rijn

- 2p 16 Eva, Irma en Marcel doen ieder een bewering over bron 14, 15 of 16. Eva beweert dat de gemiddelde maandafvoer bij Borgharen en Chooz verschilt maar dat bij beide plaatsen de hoogste afvoer in januari en februari is. Irma beweert dat smeltwater ervoor zorgt dat in een gemiddeld voorjaar bij Basel meer water wordt afgevoerd dan bij Lobith. Marcel beweert dat de Rijn onder andere vanwege het grotere stroomgebied meer water afvoert dan de Maas.
- Neem de namen Eva, Irma en Marcel over op het antwoordblad en geef bij elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

bron 17
Nederland, reliëf

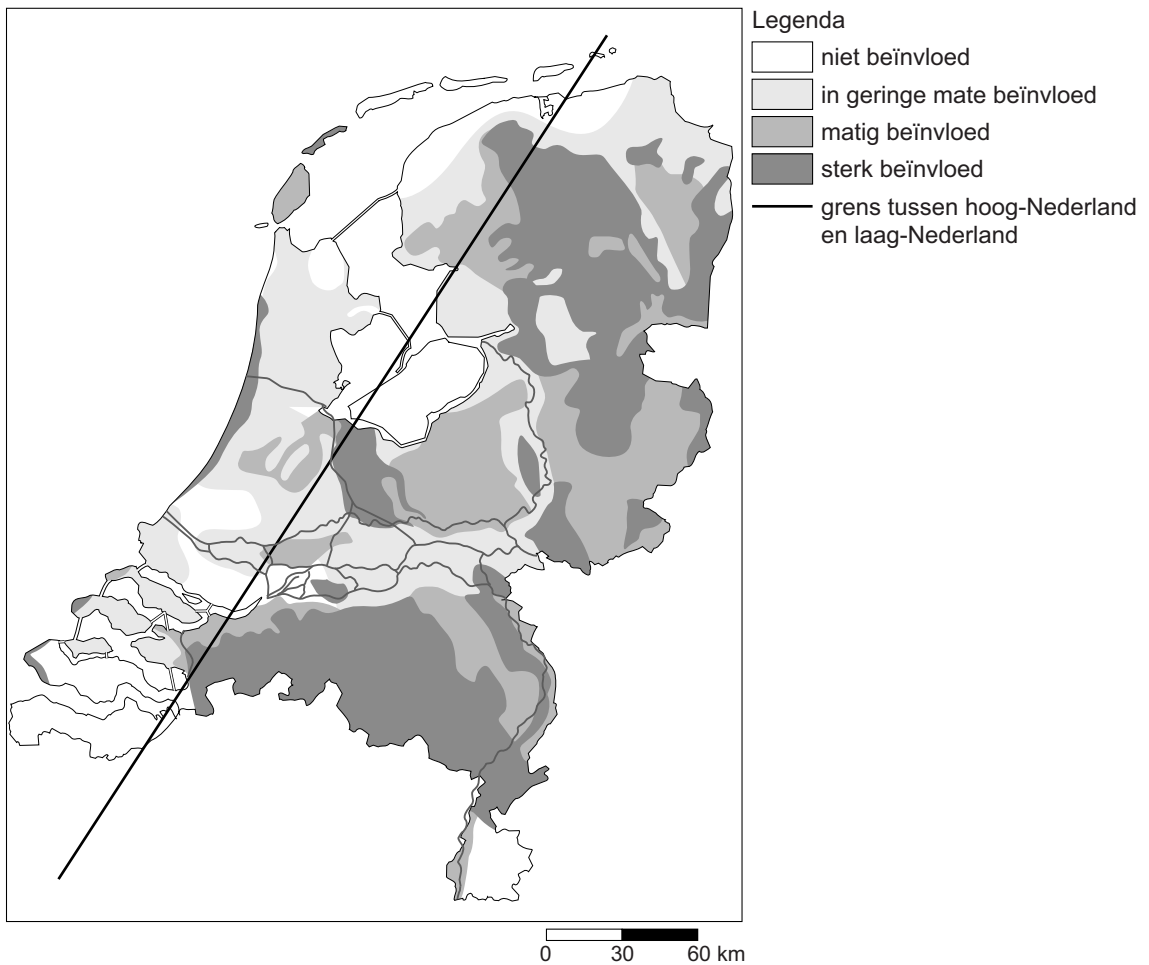

1p 17 In bron 17 staan de landstreken de Alblasserwaard en de Betuwe aangegeven. Achter welke letter staan de juiste gegevens over de Alblasserwaard en de Betuwe?

	de Alblasserwaard	de Betuwe
A	– ligt boven NAP – ligt stroomopwaarts van de Betuwe	– ligt onder NAP – ligt stroomafwaarts van de Alblasserwaard
B	– ligt boven NAP – ligt stroomafwaarts van de Betuwe	– ligt onder NAP – ligt stroomopwaarts van de Alblasserwaard
C	– ligt onder NAP – ligt stroomopwaarts van de Betuwe	– ligt boven NAP – ligt stroomafwaarts van de Alblasserwaard
D	– ligt onder NAP – ligt stroomafwaarts van de Betuwe	– ligt boven NAP – ligt stroomopwaarts van de Alblasserwaard

bron 18

Invloed van de waterstand op natuurgebieden

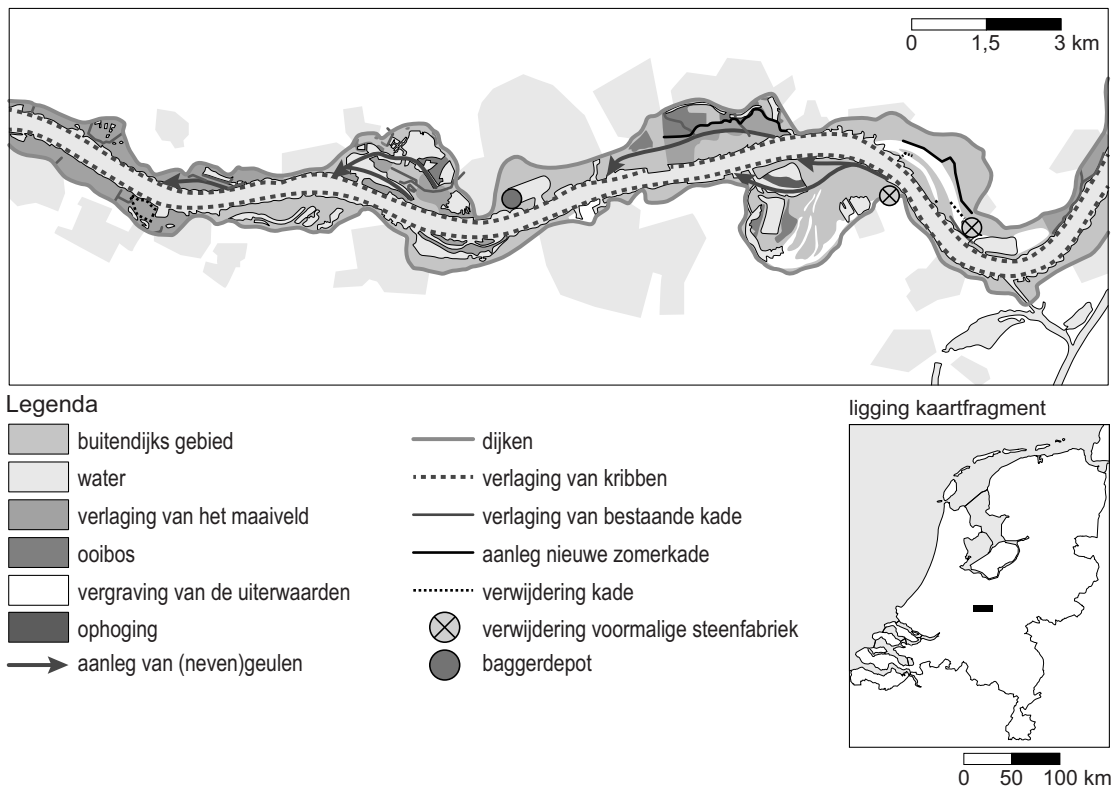

- 1p 18 Bekijk bron 18.
Oost-Nederland heeft in een gemiddelde zomer last van een ... **P** ... . Dit leidt tot ... **Q** ... van natuurgebieden.
Achter welke letter staan de juiste woorden ingevuld bij P en Q?

	P	Q
A	hoge grondwaterstand	vernatting
B	hoge stand van het oppervlaktewater	verzuring
C	lage grondwaterstand	verdroging
D	lage stand van het oppervlaktewater	verzilting

bron 19

De Waal tussen Varik en Brakel: mogelijke maatregelen

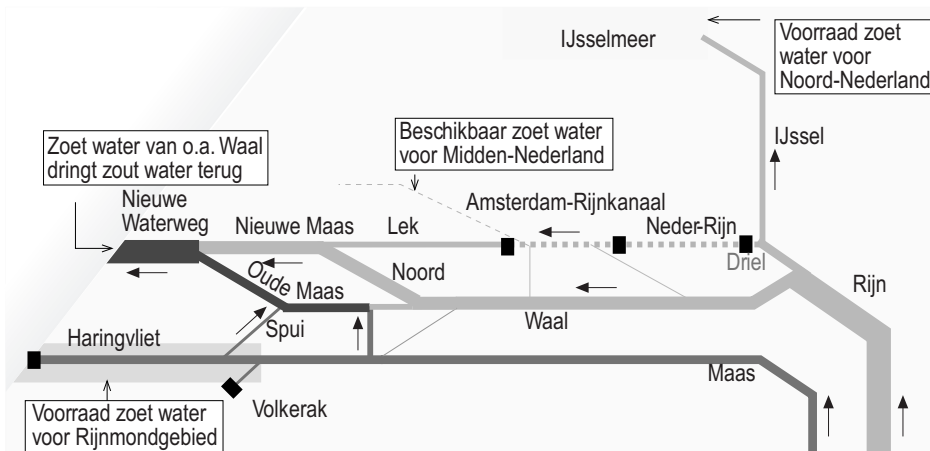
- 2p 19 In de legenda van bron 19 staan maatregelen om de rivier meer ruimte te geven. Daan, Emma en Bram doen ieder een bewering over ingrepen in het rivierengebied.
- Daan beweert dat het verlagen van de uiterwaarden **niet** meer ruimte biedt voor de rivier.
- Emma beweert dat de rivier meer ruimte krijgt doordat winterdijken verder van de rivier aangelegd worden.
- Bram beweert dat het verlagen van de kribben **geen** invloed heeft op de stroomsnelheid van de rivier.
- Neem de namen Daan, Emma en Bram over op het antwoordblad en geef bij elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

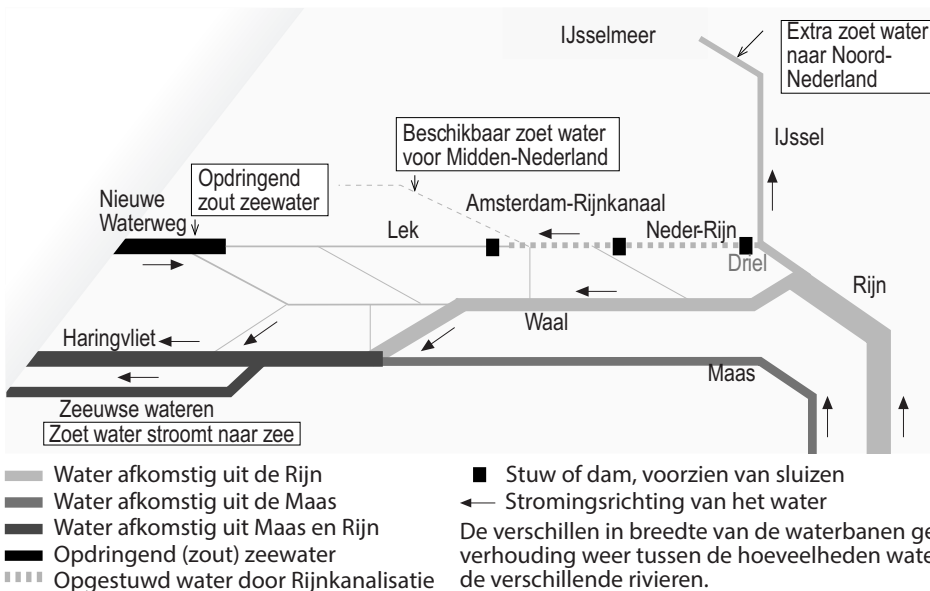
bron 20

Samenhang tussen de Rijnkanalisatie, Maaskanalisisatie en de (Zuiderzee- en) Deltawerken

kaart 1: gevolgen van de Rijnkanalisatie zonder de effecten van de Deltawerken

kaart 2: waterverdeling na Rijnkanalisatie en uitvoering Deltawerken

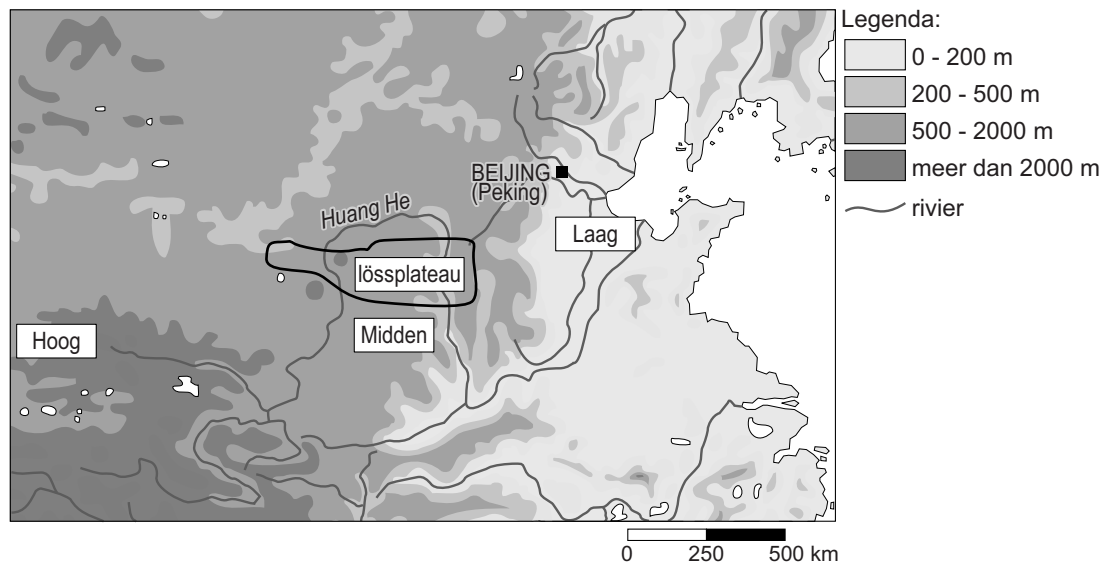

- 1p 20 Vergelijk in bron 20 de ontwikkeling van de waterverdeling tussen kaart 1 en kaart 2.
→ Waardoor is het mogelijk dat men het zoute water in de monding van de Nieuwe Waterweg voor een groot deel heeft terug kunnen dringen?

- 1p 21 Zie bron 20.
De stuw bij Driel speelt een rol bij de waterverdeling tussen de Neder-Rijn en de IJssel. Deze stuw staat meestal open.
Stel dat er vanuit Zwitserland chemisch afval in de Rijn komt, dan zal men de stuw bij Driel open laten staan.
→ Geef de reden waarom men de stuw bij Driel dan open laat staan.

bron 21

Huang He of Gele Rivier

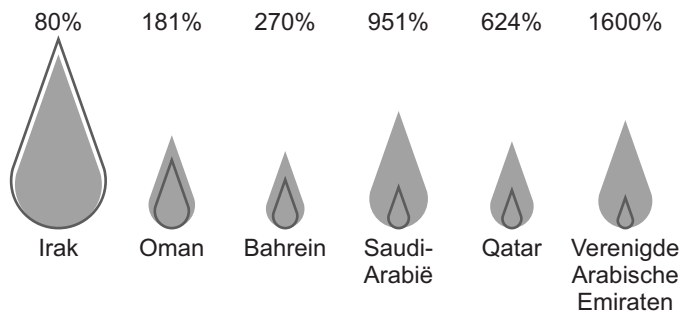

- 1p **22** De rivier de Huang He wordt ook wel de Gele Rivier genoemd.
→ Geef met behulp van bron 21 de oorzaak van de gele kleur van de Huang He.
- 1p **23** Zie bron 21.
Het watertekort in het laagland veroorzaakt ook verzilting in de monding van de rivier.
→ Geef hiervan de oorzaak.
- 2p **24** Het watergebruik in Beijing en omgeving is de laatste jaren toegenomen.
→ Geef hiervan twee oorzaken.
- 1p **25** Het Grote Kanaal in China en het Suezkanaal in Egypte zijn zeer belangrijke waterwegen.
Welke bewering over deze waterwegen is juist?
- A Het Grote Kanaal is aangelegd voor de productie van drinkwater.
  - B Het Grote Kanaal is bestemd voor internationaal scheepvaartverkeer.
  - C Het Suezkanaal is aangelegd voor de productie van drinkwater.
  - D Het Suezkanaal is voornamelijk bestemd voor internationaal scheepvaartverkeer.

bron 22

Watergebruik en beschikbare watervoorraden in landen in het Midden-Oosten

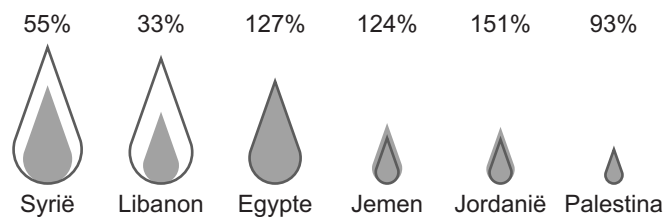
Zes olie-exporterende landen in het Midden-Oosten

Legenda

- xx% — percentage watergebruik van alle waterbronnen
- beschikbare watervoorraden per persoon per dag
- totale watergebruik per persoon per dag

Zes landen in het Midden-Oosten die geen olie exporteren

Legenda

- xx% — percentage watergebruik van alle waterbronnen
- beschikbare watervoorraden per persoon per dag
- totale watergebruik per persoon per dag

- 1p **26** Welke bewering over bron 22 is juist?
- A** De beschikbare watervoorraden per persoon zijn in alle olie-exporterende landen groter dan die van de landen in het Midden-Oosten die geen olie exporteren.
  - B** Het percentage watergebruik in de olie-exporterende landen is bijna altijd hoger dan die in de landen in het Midden-Oosten die geen olie exporteren.
  - C** In de meeste landen in het Midden-Oosten is het totale watergebruik per persoon lager dan de beschikbare watervoorraden.
- 2p **27** Delen van China hebben te maken met waterschaarste.
- Noem twee maatregelen die in de landbouw in de droge delen van China genomen kunnen worden om duurzamer met water om te gaan.

bron 23

Drie vormen van irrigatie

irrigatievorm 1

irrigatievorm 2

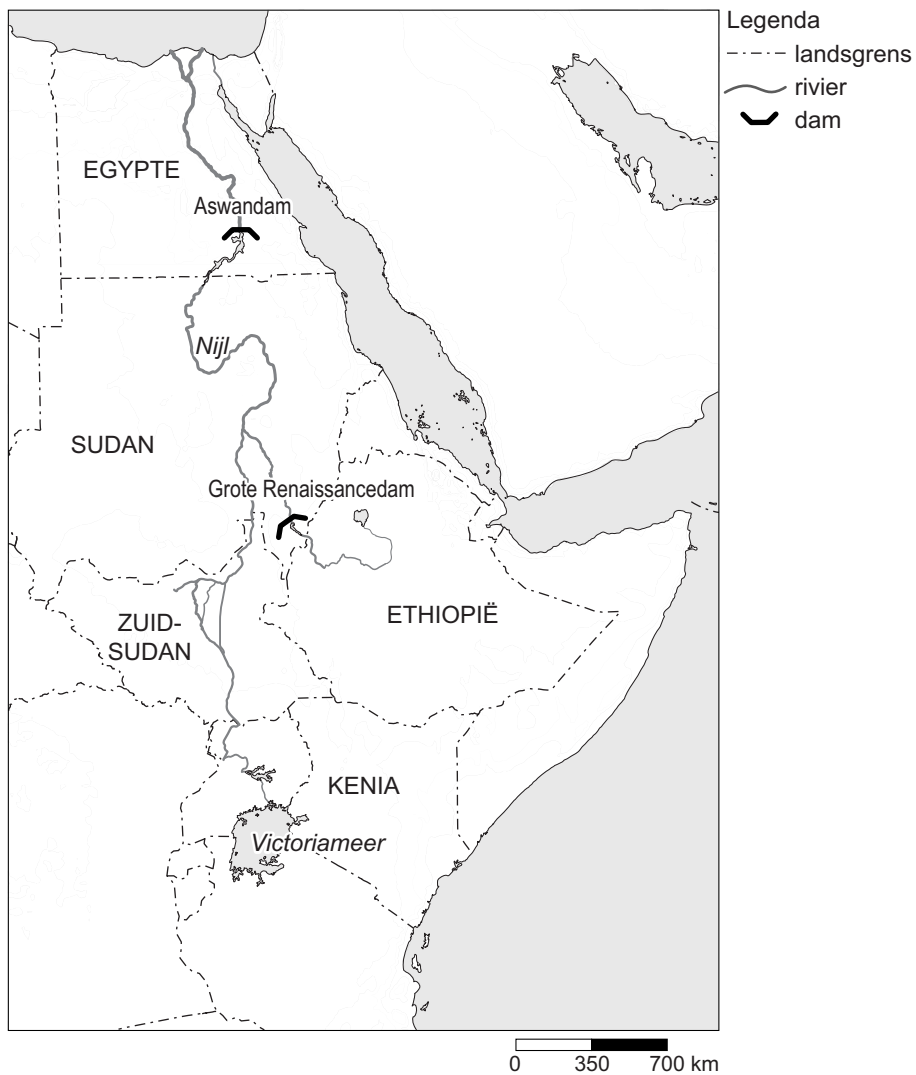

irrigatievorm 3

- 2p **28** Bekijk de drie irrigatievormen in bron 23.
- Noem de naam van de meest duurzame vorm van irrigatie uit bron 23.
  - Geef een oorzaak waardoor deze vorm het meest duurzaam is.

bron 24
De Nijl

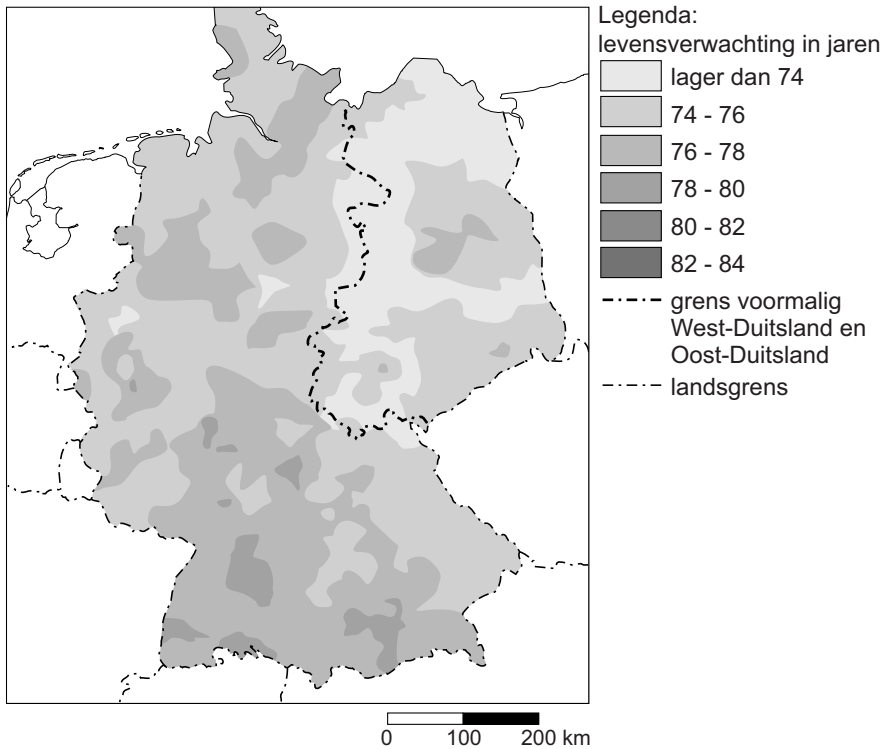

- 2p **29** In de Nijl is de Aswandam aangelegd (zie bron 24).
→ Noem twee redenen voor de aanleg van de Aswandam.
- 1p **30** In het Midden-Oosten zijn op meerdere plaatsen stuwdammen gebouwd en stuwmeren aangelegd. Deze bouw en aanleg levert voordelen op, maar er zijn ook nadelen.
→ Noem een nadeel.

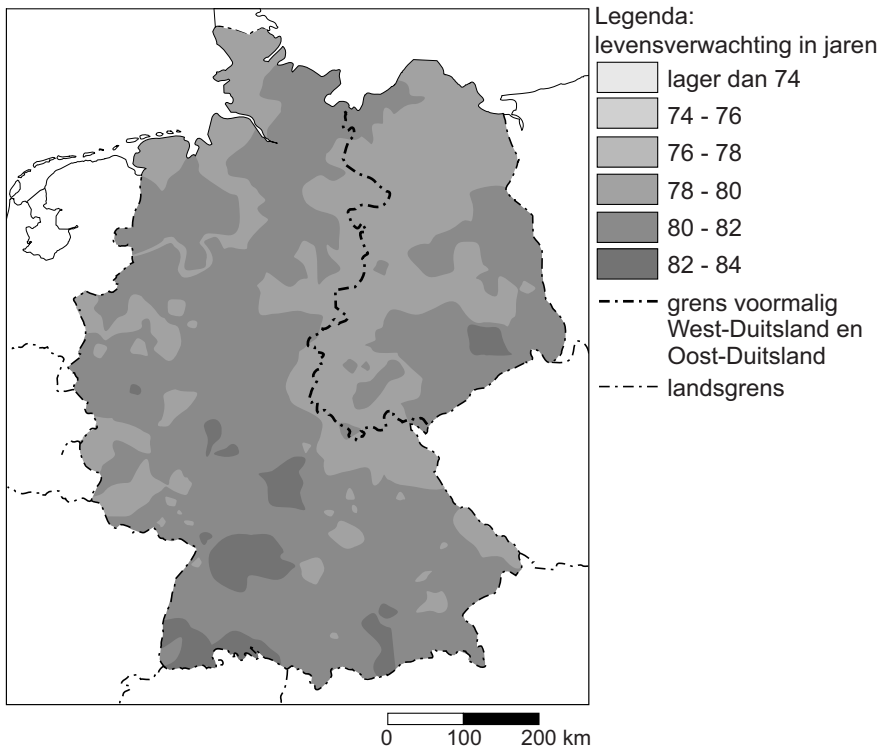
bron 25

Levensverwachting van pasgeborenen in Duitsland, 2012

kaart 1

kaart 2

- 1p 31 Tijdens de aardrijkskundeles krijgen Esra en Hero een discussie over bron 25. Ze zien dat er verschillen in levensverwachting zijn binnen Duitsland. Ze zien ook dat bij de kaarten niet is aangegeven welke kaart de levensverwachting van jongens en welke kaart de levensverwachting van meisjes weergeeft.

Esra zegt: “Kaart 1 gaat over de levensverwachting van jongens in Duitsland.”

Hero zegt: “De levensverwachting is in héél voormalig Oost-Duitsland lager dan in voormalig West-Duitsland.”

Wat is juist?

- A Alleen de uitspraak van Esra is juist.
- B Alleen de uitspraak van Hero is juist.
- C Beide uitspraken zijn juist.
- D Beide uitspraken zijn onjuist.

bron 26

Binnenkomst en vertrek van buitenlandse migranten in Duitsland, 2009

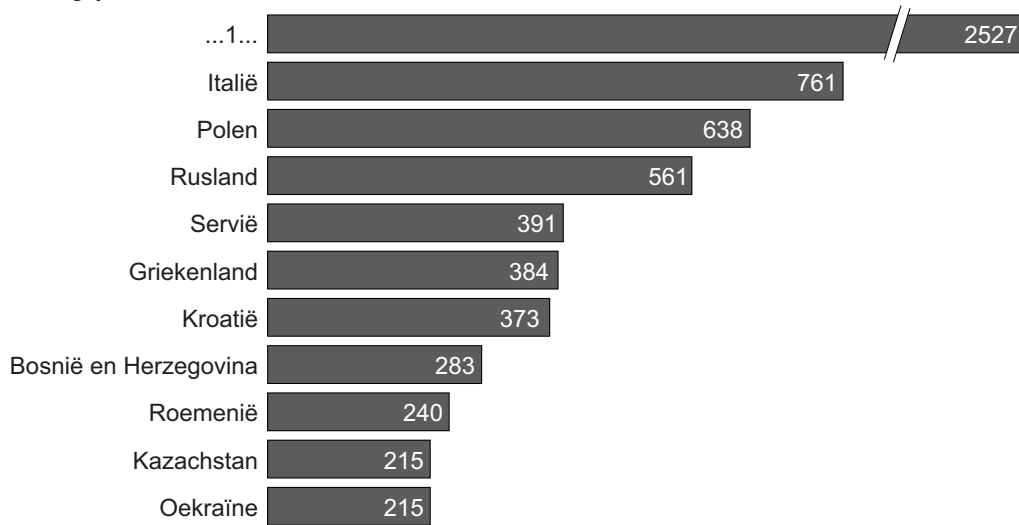
Binnenkomst		Vertrek
122.795	Polen	122.629
56.427	Roemenië	44.150
29.882	Verenigde Staten	39.615
29.544	Turkije	35.502
28.890	Bulgarije	30.441
24.926	Italië	28.426

- 1p 32 Opvallend in bron 26 is dat er erg veel Polen naar Duitsland komen, maar dat bijna net zoveel Polen ook weer uit Duitsland vertrekken.
→ Geef een reden waarom er in Duitsland per jaar ongeveer net zo veel Polen binnenkomen als er vertrekken.

bron 27

Aantal migranten (x1000) in Duitsland, 2007

Belangrijkste landen van herkomst

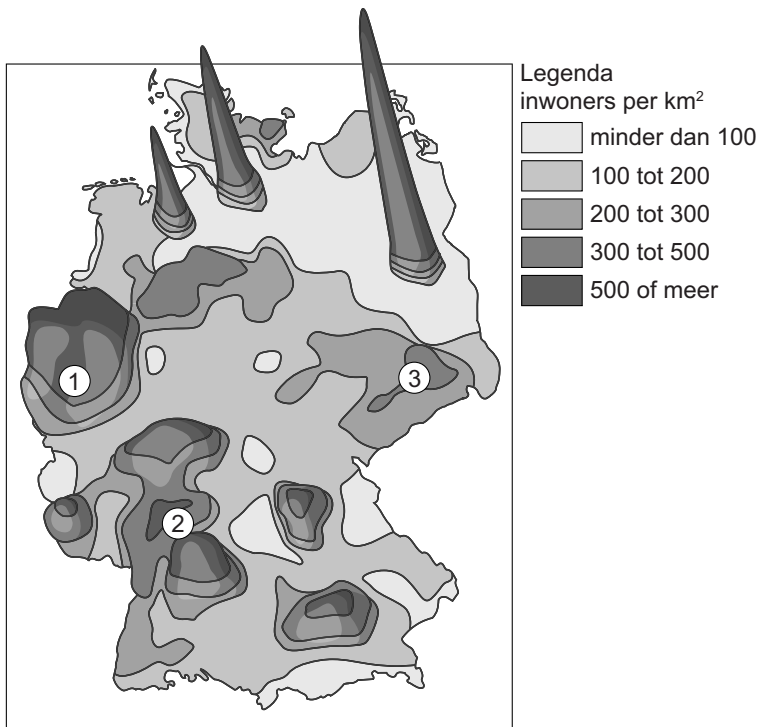

- 1p 33 Bron 27 laat het aantal migranten in Duitsland in 2007 zien. Welk land moet worden ingevuld bij cijfer 1?
- A Frankrijk
  - B Marokko
  - C Nederland
  - D Turkije
- 1p 34 De lijst van belangrijkste herkomstlanden van migranten ziet er voor Nederland anders uit dan die van Duitsland in bron 27. Nederland heeft ook migrantengroepen uit bepaalde landen die zich niet of nauwelijks in Duitsland hebben gevestigd.
→ Geef hiervan de oorzaak.

bron 28

Ruimtelijk model van de bevolkingsdichtheid van Duitsland, 1997

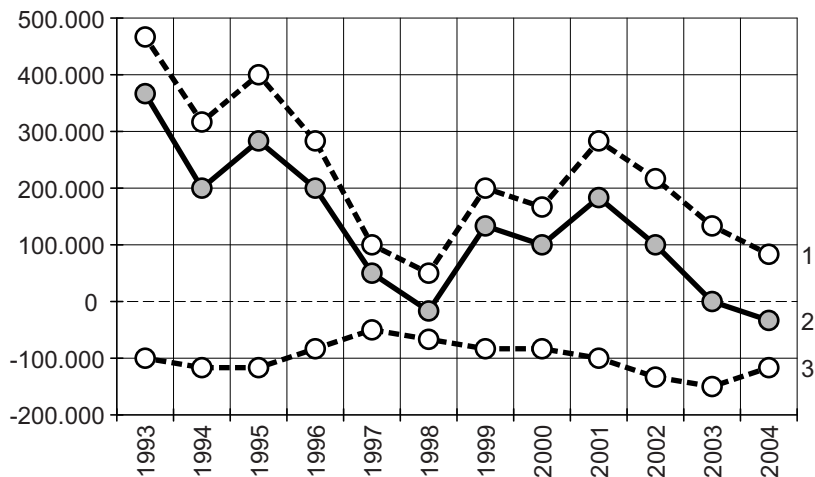

- 1p 35 Bron 28 laat een ruimtelijk model van de bevolkingsdichtheid in Duitsland zien. In het model zijn cijfers geplaatst bij steden die in dichtbevolkte delen van Duitsland liggen. Achter welke letter staan de juiste cijfers bij de steden?

	Düsseldorf, Essen	Frankfurt, Stuttgart	Leipzig, Dresden
A	1	2	3
B	1	3	2
C	2	1	3
D	2	3	1
E	3	1	2
F	3	2	1

bron 29

Bevolkingsontwikkeling in Duitsland, 1993 – 2004

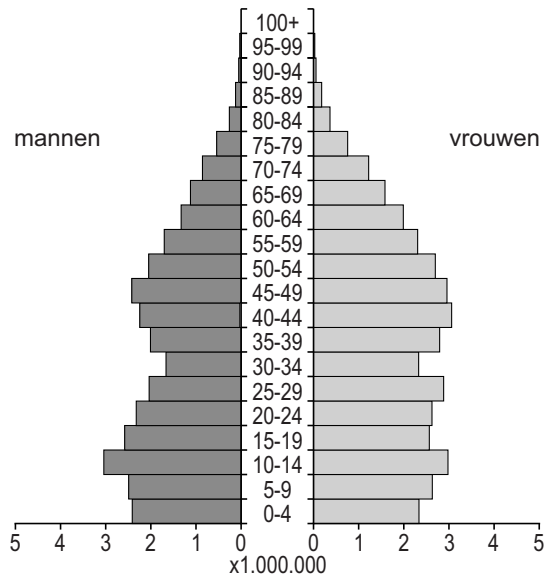
- 1p 36 Bron 29 laat de bevolkingsontwikkeling van Duitsland tussen 1993 en 2004 zien. In deze grafiek zijn drie lijnen weergegeven: de natuurlijke bevolkingsgroei, de sociale bevolkingsgroei en de totale bevolkingsgroei. Achter welke letter staan de juiste lijnen bij de drie begrippen?

	natuurlijke bevolkingsgroei	sociale bevolkingsgroei	totale bevolkingsgroei
A	lijn 1	lijn 2	lijn 3
B	lijn 1	lijn 3	lijn 2
C	lijn 2	lijn 1	lijn 3
D	lijn 2	lijn 3	lijn 1
E	lijn 3	lijn 1	lijn 2
F	lijn 3	lijn 2	lijn 1

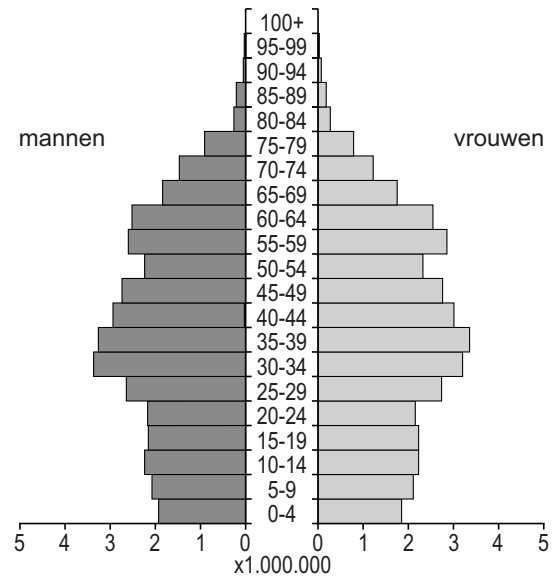
bron 30

Vier bevolkingsdiagrammen van Duitsland

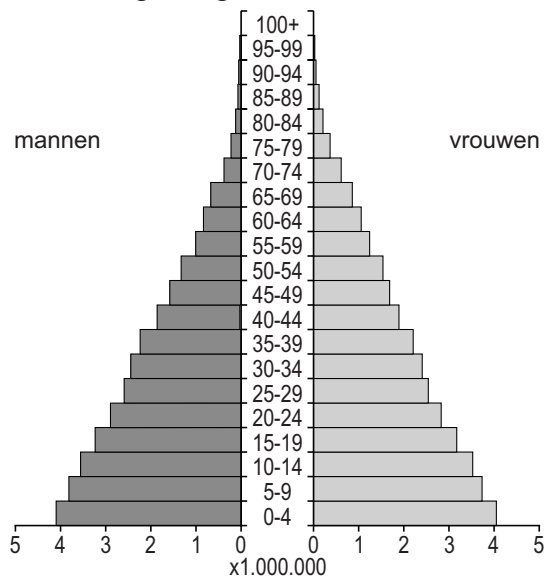
bevolkingsdiagram 1

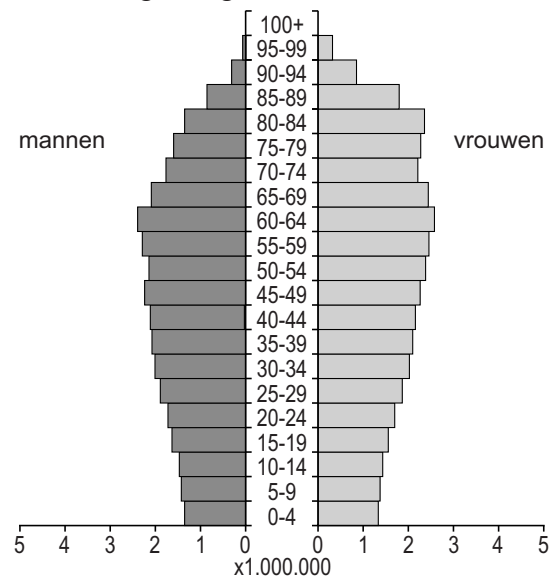
bevolkingsdiagram 2

bevolkingsdiagram 3

bevolkingsdiagram 4

1p 37 In bron 30 staan, in willekeurige volgorde, de bevolkingsdiagrammen van Duitsland in 1910, 1950, 2000 en 2050.

Welk bevolkingsdiagram is van het jaar 2000?

- A bevolkingsdiagram 1
- B bevolkingsdiagram 2
- C bevolkingsdiagram 3
- D bevolkingsdiagram 4

bron 31

Tekst

In het Ruhrgebied in Duitsland stonden veel overbodig geworden gebouwen op de lijst om gesloopt te worden. Een deel bleef behouden door ze aan te wijzen als industrieel erfgoed. Voor deze waardevolle gebouwen zijn nieuwe functies gezocht. Zo is een voormalige machinehal omgebouwd tot concertzaal, een afvalberg voor steenkool is nu een helling in een skihal, een voormalige lift van een steenkoolmijn is nu een interactieve ontdekkingsruimte, een gashouder is omgebouwd tot een duikbassin en een andere gashouder tot tentoonstellingshal.

- 1p **38** Lees bron 31.
→ Geef een voordeel van herinrichting voor de leefbaarheid in dit gebied.

bron 32

Bevolkingsontwikkeling per regio in China tussen 1990 – 2010

	x10.000			groeiaandeel in %	
	1990	2000	2010	1990 – 2000	2000 – 2010
China totaal	113.049	126.228	133.277	11,7	5,6
Oostkust	42.861	49.384	55.220	15,2	11,8
Noordoost	9.933	10.655	10.952	7,3	2,8
Oost-centraal	34.425	37.523	38.143	9,0	1,7
West-centraal	23.649	25.961	25.918	9,8	-0,2
Uiterst Westen	2.181	2.705	3.044	24,0	12,5

- 2p **39** Tijdens de aardrijkskundeles wordt bron 32 besproken. Er worden drie beweringen gedaan over deze bron.
Bewering 1: Alle regio's in China hebben een positieve bevolkingsgroei tussen 1990 en 2000.
Bewering 2: De Oostkust en West-centraal zijn zowel procentueel als in absolute aantallen de snelst groeiende regio's tussen 1990 en 2010.
Bewering 3: Tussen 1990 en 2010 is de Oostkust de enige regio die procentueel een groei laat zien.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de beweringen over op het antwoordblad en zet erachter of de bewering juist of onjuist is.

bron 33

Tekst

De verstedelijking van Shanghai is niet zonder problemen verlopen. Elk jaar zoeken vijftien miljoen plattelandsbewoners hun geluk in de steden. Gemiddeld trekken er 300.000 per jaar naar Shanghai, al 30 jaar lang. De overheden hebben het proces niet volledig in de hand kunnen houden. Door de toestroom van deze miljoenen economische migranten is Shanghai een overbevolkte stad geworden: sommige centrale stadswijken hebben een bevolkingsdichtheid van 50.000 inwoners per km², dus ruim tien keer zoveel als Amsterdam.

- 2p **40** De razendsnelle groei van Shanghai en andere Chinese steden is volgens bron 33 niet zonder problemen verlopen.
→ Geef twee problemen waarmee deze overbevolkte Chinese steden te maken hebben.
- 2p **41** In bron 33 wordt gesproken over miljoenen migranten die naar de steden zijn getrokken.
→ Geef twee aantrekkingsfactoren van deze steden die deze migratiestroom veroorzaken.

bron 34

Top twintig havens van de wereld, 2010, 2011 en 2012

Indeling op basis van bruto gewicht x 1 miljoen metrische tonnen.

plaatsnaam	land	2010	2011	2012
Ningbo en Zhoushan	China	627,0	691,0	744,0
Shanghai	China	653,0	727,6	736,0
Singapore	Singapore	503,3	531,2	538,0
Tianjin	China	408,0	451,0	476,0
Rotterdam	Nederland	430,2	434,6	441,5
Guangzhou	China	400,0	429,0	434,0
Qingdao	China	350,1	375,1	402,0
Dalian	China	300,8	338,0	373,0
Tangshan	China	250,6	308,0	364,6
Yingkou	China	225,0	261,0	301,1
Busan	Zuid-Korea	241,1	269,9	298,7
Rizhao	China	221,0	252,6	281,0
Qinhuangdao	China	257,0	287,0	271,5
Hongkong	China	267,8	277,4	269,3
Port Hedland	Australië	177,5	197,7	260,1
Shenzhen	China	221,0	223,0	228,1
Port Klang	Maleisië	171,0	194,2	197,9
Los Angeles	Verenigde Staten	204,8	203,9	193,1
Antwerpen	België	178,2	187,2	184,1
Xiamen	China	139,3	156,5	172,0

- 2p **42** Naar aanleiding van bron 34 worden drie uitspraken gedaan.
- Uitspraak 1: De goederenoverslag van alle havens in China is tussen 2010 en 2012 gegroeid.
- Uitspraak 2: Chinese havens exporteren veel grondstoffen en goederen en importeren veel halffabricaten en eindproducten.
- Uitspraak 3: Meer dan de helft van de havens in de top twintig van havens van de wereld ligt in China.
- Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet achter elke uitspraak of deze juist of onjuist is.

bron 35
De Parelrivierdelta

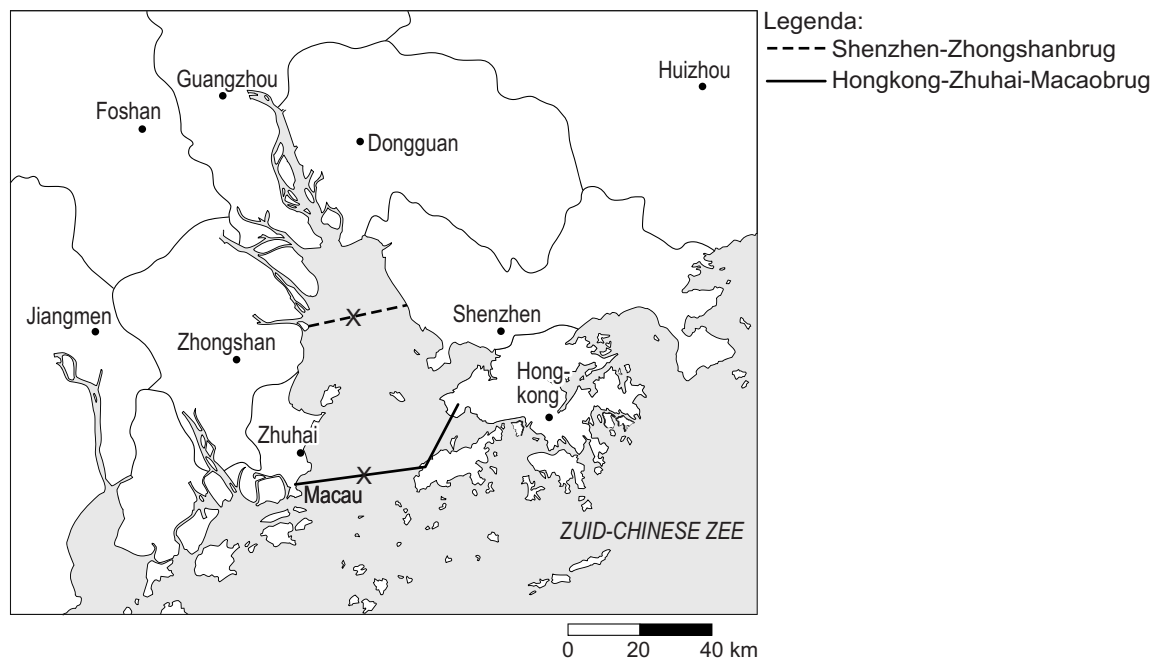
bron 36
Tekst

Shenzen ligt ten noorden van Hongkong (Xianggang) in de provincie Guangdong. Shenzen is een grote agglomeratie en is in zes districten onderverdeeld. In de centrumdistricten is het dichtbevolkt en er staan veel wolkenkrabbers. De overige districten zijn meer landelijk. Shenzen is één van de economisch zeer belangrijke steden in de Parelrivierdelta (zie cirkel op de kaart in bron 35).

- 2p **43** Bekijk bron 35 en lees bron 36.
De Parelrivierdelta heeft voor de hele provincie Guangdong voordelen.
→ Noem voor steden als Shenzen en Guangzhou twee voordelen van de ligging aan zee.

bron 37

Nieuwe verbindingen over de Parelrivierdelta

bron 38

Tekst

Langste brug ter wereld in aanbouw

In 2016 zal de nieuwe Hongkong-Zhuhai-Macaubrug (HZMB) klaar zijn. De brug wordt de langste brug ter wereld. De Chinese overheid heeft toestemming gegeven voor de bouw van de brug en vindt deze passen in de economische ontwikkeling van de provincie Guangdong. Later wordt nog een brug gebouwd: de Shenzhen-Zhongshanbrug (SZB), die in 2021 opengaat. Bij beide bruggen is voor een gedeelte van de oeververbinding gekozen voor het aanleggen van een tunnel in plaats van een brug. Op de kaart in bron 37 is dit aangegeven met een kruisje (X).

1p 44 Bekijk bron 37 en lees bron 38.

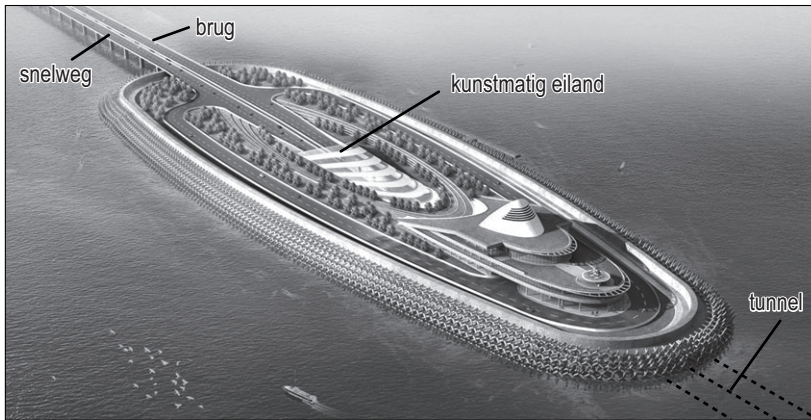
De nieuwe bruggen hebben een positieve invloed op de economische ontwikkeling van de provincie Guangdong (zie bron 35). De bouw levert werkgelegenheid op.

→ Geef nog een economisch voordeel.

bron 39

Hongkong-Zhuhai-Macaubrug (HZMB): via het eiland van de brug naar de tunnel

- 1p 45 Bekijk de bronnen 37 en 39 en lees bron 38. Beide oeververbindingen worden voorzien van een tunnel. Kunstmatige eilanden vormen de verbinding tussen de brug en de tunnel. Op het kunstmatige eiland gaat de snelweg omlaag de tunnel in en ruim zes kilometer verder komt deze bij het volgende eiland weer naar boven.
- Geef de reden waarom bij een gedeelte van de oeververbindingen gekozen is voor het aanleggen van een tunnel in plaats van een brug.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.